

СТАНОВИЩЕ

Дисертация на тема: **ДИСФУНКЦИОНАЛНИ КОГНИТИВНИ СХЕМИ НА ЛИЧНОСТТА ПРИ ТРЕВОЖНИ РАЗСТРОЙСТВА**

Докторант: ФИЛИПА КАМЕНОВА

Изготвил становището: доц. Павлина Петкова, дм

Дисертационната тема на Филипа Каменова е върху важна тема от клиничната психология и психотерапия, свързана с тревожните разстройства и дисфункционалните когнитивни вярвания и схеми.

Каменова е направила добра организация на научното изследване. Литературният обзор е обширен, с много детайли в специфичните психологични и клинични симптоми на тревожните разстройства, с теории и модели на когнитивните схеми, с актуални модели на психотерапия и консултиране. В отделна глава са подробно и добре систематизирани базовите аспекти на генерализираното тревожно разстройство: диагностични критерии, епидемиология, диференциална диагноза и коморбидност, етиология и патогенеза, когнитивни и личностови аспекти на предиспозицията. В отделна глава са систематизирани за генерализираното и паническо тревожно разстройство критериите и методиките за психологична диагностична оценка, специфични модели и теории за невробиологията, психодинамиката и когнитивните процеси.

В главата за организация на научното емпирично изследване на дисфункционалните вярвания и копинг стратегии са представени: цели, задачи, хипотези, психологични методики, с техните възможности за диагностика и направената адаптация, в която са показани добри критерии за надеждност. Тук е представена направената от докторантката адаптация на методиката за позитивни вярвания, което е добър приложен принос. Генерализираната и паническа тревожност са избрани за основни групи разстройства, които са подходящи за положените изследователски цели.

Шестата глава на дисертацията е върху анализ на данните от изследването. В добра последователност са анализирани отделните фактори и след това взаимовръзки и предиктори на генерализирана и паническа тревожност.

Добре са анализирани позитивните и негативни дисфункционални вярвания при тревожност, детерминанти на ниската самооценка и копинг стратегии. Последвалите анализи и интерпретации на взаимозависимости са центрирани около най-изразените аспекти на проявления при генерализирана и паническа тревожност за дисфункционалните вярвания, самооценка, себеефективност и копинг стратегии. Тези анализи са изведени от много добри статистически анализи, онагледени с прегледни таблици, а обсъждането следва заложените хипотези.

Значима част от научното изследване е направеният качествен анализ при шест случая с тревожни разстройства, като е разработен протокол за качествен анализ при тревожни разстройства, с интерпретация по тестовите методики за изграждане на формулировка, основана върху взаимовръзката между когнитивните вярвания, себеефективността и копинг стил, спрямо спецификата на тревожното разстройство. Тук много добре са анализирани детайлни аспекти на взаимовръзките на изследваните фактори отнесени към динамиката на личностово развитие и ранните психотравми, които повлияват изявата на тревожност в млада и зряла възраст. От тези анализи са изведени и конкретни препоръки към индивидуалната психотерапевтична стратегия и избор на психотерапевтични техники за работа. Направеният протокол за качествен анализ и представените случаи са със сериозен практико-приложен принос на дисертацията.

В отделна част са представени обобщения и основни изводи, които са насочени както към психодиагностиката, така и към психотерапията.

Критичните ми бележки са насочени към недоброто балансиране на броя изследвани лица в групите, излишни подробности в обзора и интерпретациите, пропуски в редакцията на текста.

В края на своето становище, считам, че дисертацията покрива основните критерии за научна разработка, което ми дава основание да предложа на членовете на Научното жури да гласуват за присъждане на научна и образователна степен „Доктор“ на Филипа Каменова.

12.10.2017 г

София

Изготвил становището:

доц. П. Петкова, дм